

EEN MAAND OP HET LAND

J.L. CARR

Een maand op het land

Vertaling Marijke Emeis

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

Voor Kathie

Oorspronkelijke titel *A Month in the Country*. Harvester Press, Brighton

© 1980 Bob Carr

© 1986 Nederlandse vertaling Marijke Emeis / Uitgeverij L.J. Veen B.V.

© 2014 Nederlandse vertaling Marijke Emeis / Nieuw Amsterdam

Uitgevers

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp image realize

Omslagbeeld © Vilhelm Hammershøi

NUR 302

ISBN 978 90 468 1695 0

www.nieuwamsterdam.nl/jlcarr

‘Een novelle – een verhaaltje, doorgaans over de liefde’

DR JOHNSON’S DICTIONARY

‘Ik blijf één adem talmen,
Die, niet verblaasd, verstart –
Pak snel mijn hand, verklap me:
Wat gaat om in je hart?’

A.E. Housman

Toen de trein tot stilstand kwam struikelde ik naar buiten terwijl ik een plunjezak voor me uit duwde en schopte. Aan het begin van het perron riep een wanhopige stem: 'Oxgodby... Oxgodby.' Niemand die een handje hielp, dus hees ik me, over enkels en voeten vallend om bij mijn mand (op het rek) en mijn opvouwbaar veldbed (onder de bank) te komen, weer de coupé in. Als dit een proefzending noorderlingen was, bevond ik me op vijandelijke bodem en dus keek ik niet al te best waar ik mijn laarzen zette. Ik hoorde hoe één vent zijn adem inhield en een ander gromde: geen van beiden zei iets.

Toen floot de conducteur: de trein schoot schoksgewijs vooruit – en kwam tot stilstand. Het irriteerde de oude man op de linkerhoekplaats zo dat hij zijn raampje half naar beneden schoof. 'Rèken maor da'j zeiknat wordt, keël,' zei hij en schoof het met een klap weer dicht. De locomotief blies een schitterende stoomwolk uit en sjokte weg, gevolgd door een rij gezichten die me onbewogen aanstaarden. En ik stond alleen op het perron, bracht mijn bepakking in orde, wierp een laatste blik op de kaart, schoof hem in de zak van mijn overjas, wurmde hem er weer uit – en liet zodoende mijn kaartje op de laarzen van de stationschef vallen – wenste dat ik twee ontbrekende knopen had aangezet en

hoopte dat het zou ophouden met regenen tot ik een dak boven mijn hoofd had.

In het stationsgebouwtje stond een nog jong meisje, haar gezicht platgedrukt tegen een ruit, me met grote ogen van verbazing aan te staren. Haar belangstelling gold zeker mijn jas; hij was nog vooroorlogs, ongeveer uit 1907 dunkt me, van schitterende stof: oerdegelijke, dikke tweed in een vis-graatmotief. Hij reikte tot op mijn enkels; de eerste eigenaar was ongetwijfeld een reus in goeden doen geweest.

Ik begreep dat ik heel zeker erg nat zou worden; mijn zolen lieten al water door. De stationschef trok zich terug in zijn lampisterie en zei iets, maar ik kon niet uit zijn dialect wijs. Hij leek dat te begrijpen. 'Ik zei dat u mijn paraplu wel mag lenen,' herhaalde hij in aanvaardbaar Engels.

'Ik hoef niet zo ver,' zei ik. '... Tenminste, volgens de kaart.'

De mensen zijn onstuitbaar nieuwsgierig, daar in het noorden. 'En waar mag dat dan wel wezen?' vroeg hij.

'De kerk,' zei ik. 'Ik neem aan dat ik daar gortdroog word.'

'Kom dan eerst binnen theedrinken,' pareerde hij.

'Ik heb met de dominee afgesproken,' zei ik.

'O,' zei hij, 'ik ben methodist. Maar hoe dan ook: als u iets nodig hebt geeft u maar een seintje. Enne, ik hoop dat er iets onder zit.'

Hij scheen te weten waarvoor ik kwam.

Hierna ging ik aarzelend op weg en hield intussen onder mijn jas zo goed en zo kwaad als het ging mijn schone kleren droog (die in de strooien mand zaten). Het laantje hield zich aan de door de kaart aangegeven route. En daar stond het enige huis; het bleek een vervallen boerderij te zijn met

achter een roestig, gietijzeren hek een pruilend voortuintje. Een hond, een airedale, rukte aan zijn ketting, jankte weifelend en holde terug om te gaan schuilen. Toen volgden een paar kippenhokken die bijna bezweken tussen de brandnetels in de wegwijnende boomgaard. De regen liep in een smal stroompje van mijn vilthoed in mijn nek en één handvat van de mand begaf het. Toen rondde ik een hoge heg en bevond me in een open weiland. En daar stond de kerk.

Het was er een van dertien in een dozijn. Er had in de Middeleeuwen in dit deel van het land kennelijk geen wolhausse geheerst. Dit was een streek van hongerlijders geweest, elke steen betaald met het zweet huns aanschijs. Het korte koor had een bijzonder, bijna vlak puntdak; het moest ruim honderd jaar na het schip zijn aangebouwd (dat een steil, bij de zijbeuken vlakker wordend puntdak had). De toren was plomp. Begrijp me niet verkeerd: het was al bij al een prettig ogende kerk en toen ik dichterbij kwam zag ik dat de stenen fraai behouwen waren – blokken kalksteen, geen puin. Zelfs de stenen in de steunberen waren prachtig uitgehouwen met maar een schijntje specie ertussen, en hoewel bijna verzopen, loofde ik zwijgend de steenhouwers. De stenen zelf – met niet meer dan een zweempje lichtgeel, magnesium – moesten in de buurt van Tadcaster zijn uitgehakt en over de rivieren vervoerd. Erger u niet aan de details: zelfs in die langvervlogen tijden had ik een voorliefde voor steen en dacht er aardig wat van te weten.

De muur van het kerkhof was in goede staat van onderhoud, hoewel vreemd genoeg de klink van het smalle hek kapot was en het met een om de haak geslagen touwtje werd

dichtgehouden. Er stonden een paar mooie, achttiende-
 eeuwse zerken, waarvan de bemoste cherubijntjes, zand-
 lopers en doodskoppen bijna schuilgingen onder weelderig
 gras, plukken brandnetels en hondspeterselie. Ik zag nog
 net een paar spijlen van een door wilde rozen overweldigd
 familiegraf: een grijze kat gluurde naar buiten, staarde me
 met grote ogen vijandig aan en was verdwenen. God weet
 wat daar nog meer verblijf hield: tegenwoordig zou het een
 erkend wildreservaat zijn.

De goten en regenpijpen – ik kon het niet helpen: ik moest
 zien of ze op hun taak berekend waren. Dus ranselde ik me
 een pad om het gebouw. Nergens een gutsende pijp, geen
 spoortje aanslag op de muren! Vocht is het noodlot van
 muurschilderingen. Was er ook maar één groene muur ge-
 weest, dan had ik net zo goed ter plekke kunnen omkeren en
 mijzelf laten terugspoelen naar het station.

Dus keerde ik terug naar het kleine portaal, waar de ste-
 nen zitplaatsen waren opgepoetst door sinds vijfhonderd
 jaar heen en weer schuivende achterwerken van door wie-
 rook of wroeging bevangen begrafenisgangers.

Ik draaide de ring om en duwde de deur open. Hij piepte
 – een waarschuwing waarvoor ik de komende weken dank-
 baar zou zijn. En daar stond ik dan. Het was in grote trekken
 zoals ik had aangenomen dat het zou zijn: een vloer van na-
 tuurstenen platen, drie massieve zuilen aan weerszijden van
 het middenschip, twee lage zijbeuken en achterin een koor
 dat (voor zover ik zag) door een naar het katholicisme nei-
 gende predikant ijverig was gereorganiseerd. Het dak was
 een degelijk stuk werk; het had een omgekeerde scheeps-

bodem kunnen zijn. En zo te zien zouden er belangwekkende rozen op zitten. Maar natuurlijk is de eerste indruk van een bouwwerk de geur, altijd de geur – en hier hing de geur van vochtige knielkussens.

Zoals mij per brief was medegedeeld, stond er een steiger die de boog naar het koor versperde. Er was zelfs een ladder aan de steiger gebonden en ik klom er ogenblikkelijk op. Er valt veel in het nadeel van de weleerwaarde heer J.G. Keach te zeggen. Helaas wel. Maar als hij voor Zijn rechterstoel staat moet ter verdediging ook dit worden gezegd: hij was efficiënt, Heer. En dat is bij een Engelsman een zeldzame verdienste. We hadden in Frankrijk best een paar foeriers als hij kunnen gebruiken. Hij had gezegd dat er een steiger zou staan en die stond er ook. Hij had gezegd dat hij mij, als ik met de trein van kwart over zeven aankwam, om half acht in de kerk zou ontmoeten. En dat deed hij ook.

En zo zag ik hem het eerst: zijn tot leven gekomen, nauwgezette, zakelijke brieven, zo stond hij beneden me in de deuropening en zag aan de natte voetstappen dat ik er was. Als een speurhond volgde hij met zijn blik hun spoor naar de voet van de ladder en toen omhoog.

‘Goedenavond, meneer Birkin,’ zei hij, en ik kwam de ladder af. Hij was vier of vijf jaar ouder dan ik, misschien dertig, een lange, niet sterk ogende man, keurig in de kleren, met lichte ogen en iets koels, iets teruggetrokken over zich, en lang nadat hij aan de zenuwtrekking in mijn gezicht gewend had moeten zijn praatte hij nog steeds tegen iemand achter mijn linkerschouder.

Hij kwam meteen ter zake. ‘Wat betreft dat wonen in de

klokkenkamer. Ik loop geenszins over van enthousiasme; nou ja, laat ik het zo zeggen: het idee spreekt me niet aan. Ik heb u in onze briefwisseling toch duidelijk gezegd dat Mossop zonder mankeren elke zondag de klok luidt en dat het touw door een gat in de vloer loopt. Ik had gehoopt dat u een andere regeling zou treffen: bij particulieren, of een kamer in de Shepherd's Arms.'

Ik mompelde iets over geld.

'De kachel,' zei ik. 'Hoe zit het met de kachel? Dat hebt u in het midden gelaten. Kan ik die gebruiken? De regen... neem vandaag...' Mijn gestotter bracht hem een paar seconden van zijn apopros.

'Daar stond niets over in het contract,' draaide hij eromheen en zag op de een of andere manier kans te laten doorschemeren dat ook mijn gestotter en zenuwtrek er niet in voorkwamen. 'De kachel is aanvankelijk nergens genoemd. Ook wij moeten op de kleintjes letten, weet u. U zei dat u een primus zou meebrengen. In uw eerste brief. Deze.' Hij haalde de brief uit zijn zak en duwde hem onder mijn neus. 'Halverwege pagina twee.'

'Ik zou brand kunnen veroorzaken,' vocht ik, hoogst tevreden over mijzelf, terug; de mensen beseffen niet dat een stotteraar langer de tijd heeft om lastige vragen te beantwoorden en ik liet er meteen op volgen: 'En vergeet de verzekering niet. Dat noemen ze: In het Pand Verrichte Ongeoorloofde Handelingen. Meta en petroleum... oude balken... kurkdroog... al zo reden om de premie te verhogen, daar steek ik mijn hand voor in het vuur. Ik had vroeger een oom die premieophaler was...'

Die Ongeoorloofde Handelingen gingen hem niet in zijn koude kleren zitten. In Londen zijn Ongeoorloofde Handelingen al erg genoeg, maar in de provincie – en nog wel hier in het noorden! En iedereen weet immers dat Zonde die wordt toegerekend aan de geestelijkheid buiten proportie wordt opgeblazen.

‘Goed dan,’ zei hij geërgerd. ‘Als het dan per se moet, kunt u hem waarschijnlijk wel gebruiken.’ Toen diepte hij, als iedereen die zich te snel gewonnen geeft, om zijn gezicht te redden een paar restricties op. ‘Maar u moet ervoor zorgen dat de kerk op zondag in Redelijke Staat verkeert en u houdt toch, vanzelfsprekend te allen tijde, in gedachten dat het hier Gewijde Grond betreft? U bent toch lidmaat?’

‘O ja,’ zei ik, ‘daar kunt u op vertrouwen.’ Ik zag hem nadenken over een eventueel dubbelzinnige betekenis, zich afvragen waarop hij precies kon vertrouwen. Aan zijn gezicht te zien: dat het niet erger kon. Ik maakte niet de indruk dat ik lid was van de Anglicaanse Kerk. Nee, ik maakte de indruk een Ongewenst Persoon te zijn, iemand die zich zeer waarschijnlijk zou overgeven aan Ongeoorloofde Handelingen en die in strijd met zijn advies nodeloos was ingehuurd om een muurschildering aan het licht te brengen die hij niet zien wilde, en hoe vlugger ik ermee klaar was en weer opdonderde naar het door zonden bezochte Londen, des te beter.

‘Zie je niet zo vaak,’ zei ik.

‘Hè?’

‘Deze kachel,’ zei ik. ‘Zie je niet vaak.’

‘Hopeloos ouderwets,’ zei hij. ‘Ik laat hem nog voor de

winter weghalen. Ik heb een folder met afbeeldingen van een onlangs gepatenteerd toestel met twee identieke ketels. Om elke ketel zit een watermantel, waardoor je zeker bent van een regelmatige, betrouwbare warmtestroom. En hij is gegarandeerd geruisloos.'

Nu hij zo rad opschepte over een kachel, ook al was die Osgodby niet dichter genaderd dan de bladzijde in een folder, klonk hij als een ander mens.

'Deze is óf buitensporig heet, soms kokend (dat is een feit) óf hij houdt alleen zichzelf en niemand anders warm.' En hij gaf hem haatdragend een trap na. Ze keken elkaar als oude vijanden dreigend aan.

Misschien heeft hij nog wel meer gezegd, maar dat heb ik niet gehoord want ik had mijn volle aandacht bij de kachel. Mechanische dingen kunnen me enorm boeien. Tot dan voornamelijk klokken of alles met een opwindmechaniek. Ik had de mogelijkheden van kolenkachels nooit in overweging genomen. Er zaten zo te zien verscheidene knoppen en schuiven aan waarvan ik niet begreep waar ze toe dienden: kortom, dit ten ondergang gedoemde monster zou me terwijl ik zijn grillen onder de knie kreeg enkele aangenaam leerzame uren verschaffen en ik hoopte maar dat het Keach niet zou lukken hem voor mijn vertrek te laten weghalen. Hoe dan ook, ik streek verzoenend over de plek waar hij hem zo onrechtvaardig had geraakt. Met een beetje opporren en de welwillende medewerking van Mossop (wie dat dan ook mocht zijn), had hij ingezet kunnen worden om met overweldigend effect een preek over het Hellevuur en de Bodemloze Afgrond kracht bij te zetten.

Er zat een grote, ovale plaat op met een krans van gietijzeren rozen, die meldde dat de firma BANKDAM-CROWTHER LTD., Green Lane in Walsall, deze kachel overeenkomstig Octrooi No. 7564B had vervaardigd. Nou nou, een stamboom om u tegen te zeggen! Meer dan een stamboom... een dynastie: Bankdam-Crowthers, de Habsburgers onder de kachels! God weet hoe het Bankdam is vergaan, maar ik had in de *Daily Mail* gelezen dat Crowther voor hij van de pier van Bridlington sprong, eerst voor de zekerheid doodleuk zijn keel had doorgesneden. Had niets met zijn kachels te maken: vrouwen en paarden, daar kon hij geen hoogte van krijgen. Dus werden ze niet meer gemaakt. Schokkend gemis voor die delen van de wereld die met kolen moesten worden verwarmd. De laatste die ik had gezien stond in leper. Na een kort en raak granaatsalvo was de kerk rechtstandig ingestort. Maar niet die bovenste beste Bankdam-Crowther! Een schitterend huldeblijk aan de Britse arbeider!

De regen ratelde op het dak. 'Wat hebt u eigenlijk op het ding tegen?' vroeg ik.

'Hij rommelt,' zei hij ongeduldig, '... en geeft onrust bij het gebed en het zingen: onnozele kinderen schijnen het leuk te vinden. En bovendien ploft hij en als hij... nou ja, ploft, gooit hij er alles uit. Rook, vonken, as... ja, as, hij bestookt de gemeente met as. Ik heb al verscheidene klachten gehad. Op 15 januari van dit jaar viel er tijdens de lofzang bij de avonddienst zelfs iets op het koor. En niet alleen as! Kleine sintels! Ik heb er een expert uit York bij gehaald. Hij rekende een guinea en zei dat het ding ons geen last meer zou bezorgen. Maar nog geen maand later was het weer

zover. Het lijkt erop dat hij nu tot rust gekomen is; ik weet dat ik erop kan vertrouwen dat u er afblijft.'

Hij beseftte duidelijk dat ik niet te vertrouwen was. Ik zag er door en door onbetrouwbaar uit; mijn overjas verried me. En dan was er mijn gezicht, de linkerkant. Die kwam, net als zijn Bankdam-Crowther, spasmodisch in actie. Bij mensen als de weleerwaarde heer J.G. Keach was het heel erg. Het begon bij mijn linkerwenkbrauw en zakte dan af naar mijn mond. Het was in Passendale begonnen en ik was bepaald niet de enige. De dokters zeiden dat het mettertijd wel zou slijten. Dat Vinny ervandoor ging was niet bevorderlijk geweest.

Nee, zei ik, daar kon hij op vertrouwen en trok wat naar mijn idee een betrouwbaar gezicht was. Ik heb er, omdat één kant van mijn gezicht in een andere en onbetrouwbare richting werd getrokken, beslist angstwekkend uitgezien, want hij gaf de kachel nog maar eens een schop – een verlegen schop.

'Kijk,' zei hij... 'om even een teer onderwerp aan te roeren.' Het was kennelijk een heel teer onderwerp, want hij dempte zijn stem. 'Zou u... als u aandrang voelt, kunt u het huisje in de noordwesthoek van de begraafplaats gebruiken. U zult zien dat het er geheel privé is – achter een paar seringenstruiken. Er lag wat gereedschap van Mossop toen ik er de laatste keer ging kijken, maar er is ruimte te over. Wees zo vriendelijk eens per week een beetje insectenpoeder te sprenkelen en er wat aarde op te scheppen: dat houdt de vliegen in toom.'

Het moet hem enorme inspanning hebben gekost en het

was even stil toen hij om nog een concessie te kunnen doen, zijn laatste restje welwillendheid bij elkaar schraapte. ‘De zeis,’ zei hij.

‘De zeis?’

‘Aan een spijker hangt Mossops zeis. Die is roestig. De spijker.’

‘O.’

‘Misschien dat u even moet kijken of hij stevig hangt voor u...’

Ik bedankte hem en overdacht of zijn bezorgdheid mijn leven, of enkel mijn mannelijkheid gold.

‘Moon kan er ook gebruik van maken, heb ik gezegd. Van wanneer schat u dat hij is?’

Hij kon onmogelijk de latrine bedoelen, dus nam ik aan dat hij het over de kachel had en zei: ‘O, zo rond 1890... 1900... omstreeks die tijd’ en vroeg me af wie Moon, mijn geheime medegebruiker, was.

‘Nee, nee,’ riep hij geërgerd. ‘Het fresco... de muurschildering...’

Ik zei dat ik dit pas kon weten als ik een stukje had schoongemaakt. Dan zou ik het aan de kleding op tien à twintig jaar nauwkeurig kunnen zien; de mode veranderde toen niet zo snel, ook niet voor de welgestelden, en wat de armen betreft veranderde hij haast helemaal niet, dus hoopte ik maar dat er een paar rijke vrouwen bij zouden zijn. Ik zei dat rond 1340 tunica’s uit de mode raakten en haarnetten erin kwamen. Maar als hij wilde dat ik ernaar raadde – en het zou niet meer zijn dan raden – dan zou ik zeggen veertiende-eeuws, na de Zwarte Dood, toen magnaten die het hadden overleefd

tegen bodemprijzen de landerijen van hun dode buren annexeerden en het angstzweet nog steeds uit een deel van hun winst droop.

Hij begon over iets wat absoluut niet ter zake deed – misschien was dat een van de redenen waarom het zo moeilijk was naar hem te blijven luisteren. Maar ook zijn stem had iets wat je alle moed ontnam en wellicht is me een heleboel ontgaan (misschien tobde ik over Moon en Mossops zeis van Damocles).

‘Wanneer begint u?’

Dát ving ik op. Nou, ik was er toch: ik was begonnen. Dat was zo duidelijk als wat. Toen hoorde ik hem zeggen: ‘We accepteren geen Bijkomende Kosten.’

‘Die zijn er niet.’

‘Die mógen er niet zijn. U bent akkoord gegaan met vijftientig guinea. Twaalf pond en tien shilling halverwege en dertien pond en vijftien shilling als het Af is en Goedgekeurd door de Executeurs. Ik heb uw brief bij me.’

‘Waarom alleen door de executeurs?’ vroeg ik. ‘Waarom niet ook door u?’ Dat was slim gepareerd.

‘Een verzuim van de kant van juffrouw Hebron bij de formulering van het legaat, verder niets,’ loog hij bits. ‘Een begrijpelijke omissie.’ Natuurlijk, dacht ik. Dat begrijp ik!

Maar hij sloeg terug. ‘Maar in de praktijk vertegenwoordig ik de executeurs. Ik heb er geen bezwaar tegen als u het hier en daar wat bijwerkt... waar het flets geworden is of zelfs als er stukjes verdwenen zijn... die kunt u opvullen. Zolang het niet uit de toon valt en harmonieert met de rest. Dat laat ik aan u over’ (voegde hij er bedenkelijk aan toe).

Ongelofelijk! dacht ik. Waarom zijn zo veel predikanten als hij? Moet je omdat ze opgaan in God hun tekortschietende fijngevoeligheid ten opzichte van hun medemens door de vingers zien? En hun vrouw? Thuis zullen ze toch ook niet zo zijn?

‘Het staat natuurlijk niet vast dat er überhaupt iets is,’ zei ik en probeerde kameraadschappelijk te klinken.

‘Natuurlijk is er iets. Ik mag dan mijn bedenkingen over juffrouw Hebron hebben (en ik ben niet van zins daarover van gedachten te wisselen) maar ze was niet gek. Ze is op een ladder gaan staan en heeft een stukje afgekrabd tot ze iets vond.’

Mijn god, dit was ontstellend! Een stukje afgekrabd! ‘Hoe groot?’ kreunde ik hysterisch en staarde verbijsterd in het halfduister boven de boog naar het koor – (mijn jukbeen wipte als een gek op en neer).

‘Eén hoofd, geloof ik,’ zei hij. ‘Beslist niet meer dan twee.’

Een hoofd! Misschien twee hoofden! Waarschijnlijk een heel stel hoofden! Ze had natuurlijk schuurpapier gebruikt en een harde borstel. Ik had zin de ladder op te stormen en met mijn hoofd tegen de muur te bonken.

‘Daarna heeft ze het weer overgewit,’ vervolgde hij, totaal onkundig van mijn ellende. ‘Ik kan net zo goed meteen zeggen dat ik niet achter uw tewerkstelling hier sta. Maar dat heeft u ongetwijfeld al geraden – tussen de regels van mijn brieven gelezen. Als haar notaris, toen ik toestemming vroeg voor een alternatief gebruik van uw vijftientig guinea, niet zo’n onredelijk standpunt had ingenomen en kop-pig had geweigerd haar legaat van duizend pond aan ons

Onderhoudsfonds uit te betalen tot aan de voorwaarden van het testament was voldaan, was het nooit zover gekomen.’

Ik tuurde in het donker. Hoe had ze in godsnaam geweten dat die schildering er was? En als wat van haar hoofden restte nu eens alles was? Maar als Keach – kennelijk eminent ongelovige – geloofde dat er iets was, moest het er zijn. Het drong tot me door dat ook hij misschien een veeg uit diezelfde pan had gekregen.

‘De mensen hebben het straks recht voor ogen,’ klaagde hij.

‘Het?’ vroeg ik. ‘Het?’

‘Wat het dan ook is,’ zei hij kortaf en keek woedend langs de ladder omhoog. ‘Het leidt de aandacht van de dienst af.’

‘Maar heel even,’ zei ik. ‘De mensen krijgen genoeg van kleuren en vormen die op dezelfde plaats blijven. En ze denken altijd dat ze meer tijd hebben dan er is en dat ze op een doordeweekse dag nog weleens goed komen kijken.’ Ik had ‘wij’ moeten zeggen – ik ben net zo.

Weet u, ik geloof dat hij zowaar over de redelijkheid van het argument nadacht voor hij het afkeurde. Toen ging hij weg. Hij had niet gezegd wie Moon was. Misschien dat we elkaar achter de seringenstruiken tegen het lijf zouden lopen.

Ik stormde de ladder weer op en maakte voorzichtig een paar sprongetjes op het plankier; het was prijzenswaardig stevig. Toen beschouwde ik het grote vlak witgekalkte muur voor mij. Ja: beschouwde, een ander woord voldoet niet – het was een plechtig ogenblik. Hij (dat wil zeggen de muur)